

У СТАТТІ "Столітній Сосюра" поет Іван Драч розповів цікаву історію про Олександра Ковицького, відомого українського гумориста, славного полтавця, який відсидів 21 рік на "курортах" сталінського ГУЛАГу. Цю історію Олександр Іванович розповідав багатьом, але не буде зайвим переповісти її знову.

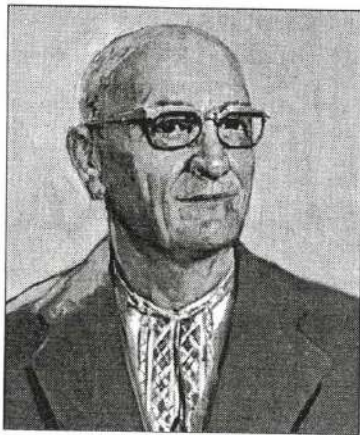
— Яюсь повертаюсь я, — каже Ковицька, — з лісопалу, аж мене перестріває новий начальник табору.

— Ковицька, погляди на об'явлення! Чотобь обов'язательно был на собрании...

— Дивлюсь, — каже Олександр Іванович, — на оголошення, аж там написано: "Общее собрание. Обсуждение стихотворения В. Сосюры "Любите Украину"... Я аж захолюв — думаю, зараз будуть примушувати мене лаяти Сосюру... Зібрався весь табір. Парують голови стрижені — всі щойно з роботи. Гімн затих — слово бере начальник табору.

— Ми, — каже Ковицька, — знали, що його щойно призначили, знали, що він бойовий генерал, але проштрафився, і його закинули на Північ до нас, грішних. Генерал почав свою промову, але перед тим зауважия: — Ковицька на місці? Значит, можно начинать. І звернувся до притихлого залу: — Граждане заключенные! Поступило сверху указание обсудить стихотворение Владимира Сосюры "Любите Украину". Значит так, стихотворения я не читал, наверное, и вы не читали, может, только Ковицька читал, но не это главное... Вот что я вам скажу — я воевал на Украине, знаю, какой это добрый и гостеприимный народ, как он помогал нам громить фашистское отродье, многие из вас знают, многие родственники имеют на Украине, и вот что я предлагаю. Давайте проголосуем, как предлагает Владимир Сосюра, за

Олександр Ковицька

то, чтобы любить Украину... Значит, кто за то, чтобы любить Украину? Единоголосно. Против нет. Воздержавшихся тоже. На этом собрание закончено. Ковицька — остаться!

— Згодом, — каже Олександр Іванович, — генерал, хитро посміхаючись, підійшов до мене і запитав: — Ну, как я провернул собрание? — Здорово, гражданин начальник! — Значит, будем дружить, Ковицька... Так почалась дивна дружба генерала-русака з Ленінграда і полтавського письменника...

Ковицька Олександр Іванович народився 14 січня 1900 року в сім'ї хлібороба в селі Плоскому Решетилівського повіту на

Полтавщині. У своєму становленні пройшов складні "університети життя": закінчив церковно-парафіяльну школу, навчався в земському двокласному училищі, наймитував, був сторожем у сільській аптеці, служив у міліції в Полтаві. Брав участь у подіях Громадянської війни на боці повсталих народних мас, був схоплений кайзерівськими окупантами і відданий до воєнно-польового суду. Врятували його од смертної кари успішний наступ Червоної Армії і вибух всенародного повстанського руху на Україні. Пізніше потрапив до рук денікців, а в 1920—1921 роках йому довелося пройти через тортури білопольського концтабору в Познані.

Повернувшись на Полтавщину Ковицька ввійшов до комітету незможників, секретарював у сільраді, виступав у селах із лекціями як інструктор ТСОАВІАХІМУ. В 1929—1934 роках працював у редакції газети "Більшовик Полтавщини". Друкуватися почав 1926 року — тоді з легкої руки Остапа Вишні в газеті "Селянська правда" було вміщено гумореску Олександра Ковицьки "Містки та доріженьки". Молодий письменник виступав із фейлетонами та гуморесками в місцевій та республіканській пресі, зокрема, в "Більшовику Полтавщини". Перші збірки гуморесок "Індивідуальна техніка" (Харків, 1929), "Коллективом подолаємо" (Полтава, 1930) своєю ідейно-художньою "фактурою" пов'язані з проблемами тогочасного села. Успішну працю Ковицьки на ниві літератури перервали репресії тоталітарної сталінської системи.

В 1936 році він був звинувачений у приналежності до вигаданої контррево-

люційної організації. Особлива нарада НКВС вислала його спокотувати "провину" до Магадана. Там він працював вибійником, бурильником, гірничим майстром, плановиком-економістом на гірничо-промислових підприємствах Дальбуду. Лише через 21 рік із часу арешту Ковицьку було визнано не винним, і 4 липня 1956 року судово-слідчу справу його було припинено за відсутністю складу злочину.

Письменник повернувся до рідної Полтави, був відновлений у рядах Спілки письменників України, повністю поринув у літературну роботу. Видрукував у журналі "Прапор" автобіографічну, написану з іронічним усміхом, повість "Як мене купали й сповивали" (1957), видав збірки гумору та сатири "Кутя з медом", "Гуморески" (1960), "І не кажіть, і не говоріть" (1962), "Коти й котяті хвости" (1964), "Всякого бувало..." (1967), "Чарівні місця на Ворсклі" (1968), "Згадую й розгадую" (1970), "Пухові подушки" (1971), "Отак, прямо і прямо" (1976), "Як воно засівалося" (1979). Його творчий доробок поповнився сатирико-гумористичними повістями "Хрестоносці" та "Превелебіні свистуни, або Смішні, чудні й сумні пригоди сільського хлоп'яка Василя Черпака", автобіографічною оповіддю "Чому я не сокол?...", публіцистичними статтями з проблем розвитку української мови, збереження історико-культурної спадщини рідного народу.

Заслуги Олександра Ковицьки перед вітчизняною літературою відзначені 1984 року премією імені Остапа Вишні. Помер Олександр Ковицька 25 липня 1985 року.